

Näringsdepartementet
Enheten för transportpolitik
Stefan Andersson
103 33 STOCKHOLM

Yttrande beträffande EU-kommissionens förslag till direktiv om främjande av rena vägtransportfordon

Nämnden för offentlig upphandling (NOU) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan angivna förslag beträffande rena transportfordon.

NOU:s ställningstagande

NOU ser inga generella hinder i upphandlingslagstiftningen med att genomföra det förslag till direktiv beträffande rena transportfordon som föreslås. Varje upphandling är dock unik och kravens förenlighet med lagstiftningen kan inte definitivt utläsas förrän de slutligen är aktuella i en upphandling. Ett ställningstagande med hänsyn bland annat till proportionalitetsprincipen bör göras vid varje enskild upphandling.

Direktivförslaget från Europeiska kommissionen syftar till att minska utsläppen från transportsektorn i enlighet med Kyotoprotokollet och att bidra till att det skapas en marknad för s.k. rena fordon. Vägtransporter har utpekats som den största källan till den fortsatta ökningen av koldioxidutsläpp som kan kopplas till transporter. Obligatoriska åtgärder på gemenskapsnivå har ansetts motiverade för detta syfte.

Förslaget medför att medlemsstaterna genom lagstiftning eller andra författningar inom ett år från direktivets ikraftträdande skall ålägga offentliga organ att deras upphandling av fordon skall innehålla en viss andel s.k. rena fordon. Medlemsstaterna skall se till att 25 % av de vägtransportfordon med en högsta tillåten totalvikt på över 3,5 ton, som hyrs eller köps under ett givet år av offentliga organ eller trafikoperatör som erbjuder transporttjänster efter koncession eller tillstånd, är rena fordon. Offentliga organ ges en räckvidd som förefaller överensstämma med begreppet upphandlande enhet i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Direktivet innehåller vidare en definition av vad som menas med "rent fordon". Den teknik som krävs är dyrare än den som används i konventionella fordon.

NOU ser stora fördelar med förslag på en hög organisatorisk nivå när man vill driva på en gemensamt önskad utveckling och få igenom politiska mål inom området offentlig upphandling. Möjligheten att föreskriva en obligatorisk upphandling har utretts på gemenskapsnivå och avvägts mot EG-rätten och upphandlingsbestämmelserna, varpå varje enskild upphandlande enhet inte själv behöver göra dessa överväganden inför varje upphandling. Den valda metoden medför att det administrativa förfarandet blir avsevärt lättare och därför inte så kostsamt. En mer enhetlig tillämpning av önskade krav uppnås genom likalydande utformning av de tekniska specifikationerna i ett förfrågningsunderlag, vilket måste vara till fördel för den tillverkande industrin.

NOU utgår ifrån att förslaget, innan det presenteras externt, har stämts av med andra med ansvar inom kommissionens övriga politikområden t.ex. inre marknaden där området offentlig upphandling ingår.

I EU-kommissionens tolkningsmeddelande om gemenskapslagstiftningen med tillämpning på offentlig upphandling som publicerades år 2001 redogörs för de möjligheter som gemenskapslagstiftningen ger att ta miljöhänsyn. EG-domstolen har ytterligare förtydligat dessa möjligheter i några avgöranden¹. EU-kommissionen har under 2005 också publicerat en handbok om miljöanpassad offentlig upphandling. Att köpa grönt.

NOU:s utgångspunkt är att en upphandlande enhet kan bestämma vilka krav, däribland miljökrav, den vill ställa i en upphandling. Ett krav kan t.ex. avse föremålet för upphandlingen, i detta fall fordon, men möjligheten att ställa krav begränsas av de grundläggande gemenskrärtligen principerna, t.ex. principerna om icke-diskriminering och den fria rörligheten av varor och tjänster. Principen om proportionalitet innebär att den upphandlande enheten i en upphandling inte får ställa större krav på leverantören eller leveransen än som behövs och vad som är ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen. Kraven skall således ha ett naturligt samband och stå i proportion till det behov som skall täckas.

Den svenska lagstiftningen på upphandlingsområdet lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU) bygger i stora delar på de EG-direktiv för offentlig upphandling som är gemensamma för alla medlemsstater. I 1 kap. 4 § LOU återges principen om affärsmässighet som anses innefatta EG:s grundläggande principer.

NOU ser inga generella hinder i upphandlingslagstiftningen med att genomföra det förslag till direktiv beträffande rena transportfordon som föreslås. Varje upphandling är dock unik och kravens förenlighet med lagstiftningen kan inte definitivt utläsas förrän de slutligen är aktuella i en upphandling. Ett ställningstagande med hänsyn bland annat till proportionalitetsprincipen bör göras vid varje enskild upphandling.

¹ Bland annat C-513/99 Concordia och C-448/01 EVN Wienstrom

Beslut om utformningen av detta yttrande har fattats av NOU:s chefsjurist Michael Slavicek :s i närvaro av kanslichefen Margareta Hentze och efter föredragning av jur.kand. Camilla Graf Morin.

NÄMNDEN FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

Michael Slavicek

Camilla Graf Morin

För kännedom

Finansdepartementet
Miljöstyrningsrådet